

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ

КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ
УМАНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
на засіданні вченої ради
Уманського державного
педагогічного університету
імені Павла Тичини
(протокол № 4 від «28» листопада 2017 р.)
Голова вченої ради О.І. Безлюдний

Набуває чинності згідно з наказом ректора
від «4» грудня 2017 р. № 940/г

Кодекс академічної доброчесності Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (далі – Кодекс) розроблений відповідно до вимог Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VIII (стаття 42. Академічна доброчесність), на основі досвіду і зразків кращих університетів України та досвіду дотримання академічної доброчесності різних університетів світу.

Кодекс розроблено з урахуванням пропозицій педагогічних, науково-педагогічних працівників, співробітників, органів студентського самоврядування університету та профспілкової організації.

Ми, студенти, професорсько-викладацький колектив, адміністрація та співробітники Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, усвідомлюючи важливість дотримання етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень, ухвалюємо цей Кодекс академічної доброчесності й зобов'язуємося слідувати йому.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Кодекс академічної доброчесності Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (далі – Університет) установлює загальні етичні принципи та правила поведінки, якими мають керуватися студенти, викладачі, адміністрація та співробітники університету (далі – учасники освітнього процесу) під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності; визначає особливості дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними працівниками та здобувачами освіти; види академічної відповідальності педагогічних, науково-педагогічних працівників та здобувачів освіти; права осіб, щодо яких порушено питання щодо недотримання ними академічної доброчесності.

1.2. Дія Кодексу поширюється на всіх учасників освітнього процесу Університету.

1.3. Педагогічні, науково-педагогічні працівники Університету зобов'язані дотримуватися в освітньому процесі та науковій (творчій) діяльності академічної доброчесності та забезпечувати її дотримання здобувачами освіти.

1.4. Особи, які навчаються в Університеті, зі свого боку, зобов'язані виконувати вимоги освітньої (наукової) програми (індивідуального навчального плану (за наявності), дотримуючись академічної доброчесності, та досягати визначених для відповідного рівня вищої освіти результатів навчання (пункт 3 статті 63 Закону України «Про вищу освіту»).

1.5. Університет зобов'язаний вживати заходів, у тому числі шляхом запровадження відповідних новітніх технологій, щодо запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових роботах педагогічних, науково-педагогічних, інших працівників і здобувачів вищої освіти та притягнення їх до дисциплінарної відповідальності (пункт 1 частини третьої статті 32 Закону України «Про вищу освіту»).

1.6. У цьому Кодексі, відповідно до положень Закону України «Про освіту», терміни і поняття вживаються в такому значенні:

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або

наукових (творчих) досягнень.

Академічна свобода – самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова, думки і творчості, поширення знань та інформації, вільного оприлюднення і використання результатів наукових досліджень з урахуванням обмежень, установлених законом.

Заклад освіти – юридична особа публічного чи приватного права, основним видом діяльності якої є освітня діяльність.

Індивідуальний навчальний план – документ, що визначає послідовність, форму і темп засвоєння здобувачем освіти освітніх компонентів освітньої програми з метою реалізації його індивідуальної освітньої траєкторії та розробляється закладом освіти у взаємодії із здобувачем освіти за наявності необхідних для цього ресурсів.

Освітній процес – система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей.

Викладацька діяльність – діяльність, яка спрямована на формування знань, інших компетентностей, світогляду, розвиток інтелектуальних і творчих здібностей, емоційно-вольових та/або фізичних якостей здобувачів освіти (лекція, семінар, тренінг, курси, майстер-клас, вебінар тощо), та яка провадиться педагогічним (науково-педагогічним) працівником, самозайнятою особою (крім осіб, яким така форма викладацької діяльності заборонена законом) або іншою фізичною особою на основі відповідного трудового або цивільно-правового договору.

Освітня діяльність – діяльність суб'єкта освітньої діяльності, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу у формальній та/або неформальній освіті.

Педагогічна діяльність – інтелектуальна, творча діяльність педагогічного (науково-педагогічного) працівника або самозайнятої особи у формальній та/або неформальній освіті, спрямована на навчання, виховання та розвиток особистості, її загальнокультурних, громадянських та/або професійних компетентностей.

Результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті у процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів.

Якість освітньої діяльності – рівень організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу, що забезпечує здобуття особами якісної освіти та відповідає вимогам, встановленим законодавством та/або договором про надання освітніх послуг.

1.7. Загальними принципами академічної доброчесності, якими мають керуватися учасники освітнього процесу, є:

Принцип законності – суворе дотримання законодавства всіма

учасниками освітньої діяльності.

Принцип чесності та порядності – інтелектуальна та особиста чесність у процесі навчання, викладання, наукових досліджень, недопущення будь-яких форм обману, неправдивих тверджень, брехні, шахрайства, крадіжки або інших форм нечесної поведінки.

Принцип справедливості – неупереджене ставлення учасників освітньої діяльності одне до одного, прозоре та об'єктивне оцінювання результатів діяльності.

Принцип взаємної довіри та взаємодопомоги – вільний обмін ідеями та інформацією в освітньому середовищі, співпраця та вільне продукування нових ідей, орієнтація на суб'єкт-суб'єктну або партнерську взаємодію.

Принцип поваги – виявлення поваги як до себе, так і до інших, незалежно від віку, статі та статусу; уникнення зловживань посадовим становищем виборними чи призначеними представниками Університету.

Принцип відповідальності – сумлінне виконання своїх зобов'язань, протистояння будь-яким формам дискримінації, ганебним учинкам, негативному впливу інших осіб, здатність брати на себе відповідальність за результати своєї діяльності, готовність подавати приклад відповідальної поведінки.

Принцип компетентності й професіоналізму – підтримання найвищого рівня компетентності, підвищення свого рівня навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності.

Принцип прозорості – уникнення зловживань посадовим становищем виборними чи призначеними представниками Університету, прозорість і публічність прийняття та виконання управлінських рішень, освітньої, науково-дослідницької, господарської та фінансової діяльності.

Дотримання зазначених вище принципів має бути справою доброчесності всіх без винятку членів університетської спільноти.

2. ПРАВИЛА ТА ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ УНІВЕРСИТЕТУ

2.1. Учасники освітнього процесу Університету зобов'язані:

- дотримуватися вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів Університету, не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;
- дотримуватися моральних норм та правил етичної поведінки;
- відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні, дослідницькі та робочі завдання;
- своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню славних традицій Університету;
- вшановувати та вивчати минуле Університету, творчі здобутки його визначних учених, педагогів, випускників;
- сприяти розвитку позитивної репутації Університету;

- сприяти попередженню й запобіганню різних видів порушень під час усіх видів діяльності;
- сприяти становленню та розвитку партнерських відносин між учасниками освітнього процесу;
- підтримувати атмосферу довіри, відповідальності та взаємодопомоги в університетському співтоваристві;
- дотримуватися принципів та правил академічної доброчесності.

2.2. Дотримання академічної доброчесності педагогічними та науково-педагогічними працівниками передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання.

2.3. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

2.4. Порушенням академічної доброчесності вважається:

- *академічний плагіат* – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;
- *самоплагіат* – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- *фабрикація* – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
- *фальсифікація* – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- *стискування* – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх

джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

- *обман* – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

- *хабарництво* – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

- *необ'єктивне оцінювання* – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

2.5. За порушення академічної доброчесності педагогічні та науково-педагогічні працівники Університету, відповідно до статті 42. Закону України «Про освіту», можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;

- позбавлення присудженого наукового (освітньо-творчого) ступеня чи присвоєного вченого звання;

- відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєної кваліфікаційної категорії;

- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.

2.6. Університет здійснює заходи із запобігання академічному плагіату – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворенню опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

2.7. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);

- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;

- відрахування із закладу освіти;

- позбавлення академічної стипендії;

- позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

2.8. Види академічної відповідальності (у тому числі додаткові та/або деталізовані) учасників освітнього процесу за конкретні порушення академічної доброчесності визначаються спеціальними законами та внутрішніми положеннями Університету, що затверджені вченою радою та погоджені з відповідними органами самоврядування здобувачів освіти в частині їхньої відповідальності.

2.10. Дотримання принципів і правил академічної доброчесності учасниками освітнього процесу є складовою внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти Університету, яка регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини» (затверджено рішенням вченої ради від 28.04.2015 р., протокол № 10, зі змінами).

2.11. Реалізація політики академічної доброчесності Університету здійснюється через:

- діяльність Комісії з питань академічної доброчесності Університету;
- створення і функціонування системи запобігання та виявлення академічного плагіату відповідно до «Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини» (затверджено рішенням вченої ради від 24.01.2017 р., протокол № 8, зі змінами);
- протидію будь-яким проявам неправомірної вигоди;
- інформування на веб-сайті Університету та в соціальних мережах про заходи щодо забезпечення академічної доброчесності;
- проведення тренінгів і семінарів для учасників освітнього процесу з метою заохочення їх до етичної поведінки та формування навичок протидії академічній нечесності;
- формування умов для розвитку взаємної довіри й поваги між учасниками освітнього процесу;
- вивчення досвіду вітчизняних та зарубіжних закладів освіти щодо реалізації академічної доброчесності в освітньому середовищі.

2.12. Питання про дотримання учасниками освітнього процесу принципів і правил академічної доброчесності щосеместрово розглядаються на засіданнях вченої ради Університету, вчених рад факультетів/інституту, студентської ради Університету, студентських рад факультетів/інституту та засіданнях кафедр.

2.13. Контроль за дотриманням академічної доброчесності здійснюють завідувачі відповідних кафедр. За інформування здобувачів освіти про неприпустимість порушення академічної доброчесності, реалізацію заходів щодо запобігання проявам академічної нечесності на факультетах/інституті відповідають декани/директор, їх заступники та куратори академічних груп.

3. КОМІСІЯ З ПИТАНЬ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В УНІВЕРСИТЕТІ

3.1. З метою моніторингу дотримання учасниками освітнього процесу моральних та правових норм цього Кодексу в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини створюється Комісія з питань академічної доброчесності (далі – Комісія).

3.2. Комісія є дорадчим органом Університету, на яку покладено такі завдання:

- виявляти порушення академічної доброчесності з боку учасників освітнього процесу;
- розглядати скарги про підозру в застосуванні неетичних практик в освітній і науковій діяльності;
- одержувати і розглядати заяви щодо порушення Кодексу та надавати пропозиції адміністрації Університету (факультетів/інституту) щодо накладання відповідних санкцій.

3.3. Комісія у своїй роботі керується Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», іншими чинними нормативно-правовими актами, Статутом Університету, цим Кодексом, «Положенням про організацію освітнього процесу в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини» та «Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини».

3.4. До складу Комісії входять: перший проректор, проректор з наукової роботи та міжнародного співробітництва, проректор з науково-педагогічної роботи, голова студентської ради Університету, по одному представникові від науково-педагогічних працівників і студентів кожного факультету/інституту, що обираються на вчених радах відповідних факультетів/інституту за погодженням з органами студентського самоврядування. Склад Комісії затверджується вченою радою Університету та наказом ректора терміном на один навчальний рік.

3.5. До членів Комісії не можуть обиратися особи, які притягувалися до відповідальності за порушення цього Кодексу. Члени Комісії, проти яких висунуто звинувачення в порушенні цього Кодексу, не можуть брати участь у її засіданнях. Члени Комісії, які були звинувачені в порушенні цього Кодексу, усуваються від діяльності в Комісії, а на їхнє місце обирається інша особа.

3.6. Голова Комісії, його заступник і секретар обираються з числа її членів на першому засіданні простою більшістю голосів шляхом відкритого голосування. На першому засіданні ухвалюється план роботи Комісії, про виконання якого голова Комісії звітує щосеместрово перед вченою та студентською радами Університету.

3.7. Засідання Комісії проводяться не рідше одного разу на два місяці відповідно до плану роботи або позачергово у випадках, зазначених в п. 3.9. Засідання вважається правомірним, якщо в ньому беруть участь 2/3 складу її членів.

3.8. Рішення Комісії приймаються на її засіданні простою більшістю голосів відкритим голосуванням і оформляються протоколом, який підписують голова і секретар Комісії.

3.9. Учасник освітнього процесу, який став свідком або має серйозну причину вважати, що стався факт порушення цього Кодексу, повинен повідомити про це Комісії. Неприйнятно подавати (підтримувати подання)

безпідставних скарг або скарг без підпису. У цьому випадку голова Комісії не пізніше, ніж через 10 днів після подання скарги, оголошує про проведення позачергового засідання, на якому відбувається розгляд скарги. Особа, що подала скаргу, повинна викласти в ній аргументи, які свідчать про порушення академічної доброчесності, та надати відповідні докази.

3.10. Якщо учасник освітнього процесу має сумніви або непевність, що його дії або бездіяльність можуть порушити Кодекс, він може звернутися за консультацією до Комісії.

3.11. Процедура розгляду питання щодо порушення академічної доброчесності включає такі стадії:

Повідомлення особи про подання скарги. Відповідач має бути ознайомлений із висунутою проти нього підозрою, особливостями процедури розгляду означеного питання. Допускається право вето відповідача щодо будь-якого члена Комісії, якщо підозри в його упередженості є обґрунтованими. Учасник освітнього процесу може визнати свою провину в допущеному порушенні. У такому разі розслідування не проводиться, а факт визнання провини враховується при визначенні виду академічної відповідальності.

Проведення розслідування. Процедура розгляду питання передбачає: опитування свідків (свідком може бути будь-який учасник освітнього процесу, якому відомі обставини, що стосуються справи); вивчення першоджерел (публікації, підсумкові роботи); проведення консультацій з експертами (експертом може бути особа, якій доручено провести дослідження матеріальних об'єктів, явищ і процесів, що містять інформацію про обставини справи, й дати висновок із питань, які виникають під час розгляду справи і стосуються сфери її спеціальних знань); інші заходи, необхідні для проведення об'єктивного розслідування.

Завершення розслідування та підготовка звіту. За результатами розгляду питання та з'ясування всіх обставин Комісія готує письмовий звіт, який містить такі складові: вступна частина (дата складання та строки проведення розслідування, учасники процедури розгляду порушення правил академічної чесності та зміст скарги); описова частина (інформація по суті питання, яка була розглянута Комісією); мотивувальна частина (обставини та докази, які комісія взяла до уваги); резолютивна частина (офіційні висновки та рекомендації для прийняття рішення).

Якщо будь-який член Комісії не погоджується зі звітом, він має право викласти окремо свою думку, що є невід'ємною частиною звіту. Усі учасники процесу мають бути ознайомлені з результатами розгляду питання і в разі наявності подати письмові зауваження або заперечення до звіту.

3.12. Кожна особа, щодо якої порушено питання щодо недотримання нею академічної доброчесності, має такі права:

- ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;
- особисто або через представника надавати усні та письмові

пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;

– знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до академічної відповідальності;

– оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності до органу, уповноваженого розглядати апеляції, або до суду.

3.13. Звіт Комісії про розгляд питання щодо порушення академічної доброчесності надсилається впродовж трьох днів ректору Університету, який на його підставі приймає рішення про винуватість або невинуватість особи, проти якої було подано скаргу, та притягнення її до академічної відповідальності або застосування заходів дисциплінарного чи виховного характеру (у разі доведення провини). Прийняте рішення є підставою для видання відповідного наказу по Університету. У разі виникнення нових обставин справи або недостатнього вивчення Комісією усіх поданих матеріалів ректор Університету може направити справу на додатковий розгляд.

3.14. Комісія повинна забезпечити конфіденційність розгляду питання щодо порушення академічної доброчесності та не допускати поширення інформації за межі відповідних регламентних процедур. Лише учасники процедури розгляду порушення академічної доброчесності можуть бути ознайомлені зі змістом скарги та матеріалами справи.

3.15. Рішення про притягнення до академічної відповідальності може бути оскаржене в письмовій формі впродовж десяти днів з моменту ознайомлення з прийнятим рішенням. Апеляція подається на ім'я ректора Університету, який призначає склад апеляційної комісії для повторного розгляду справи. Апеляційна комісія, у свою чергу, розглядає питання за процедурою, зазначеною у пп. 3.11–3.12, та готує новий звіт про порушення академічної доброчесності, який передає на розгляд ректору Університету. Остаточне рішення приймається ректором Університету або уповноваженою ним особою.

4. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

4.1. Усі учасники освітнього процесу в Університеті зобов'язані знати Кодекс. Незнання або нерозуміння норм цього Кодексу саме по собі не є виправданням неетичної поведінки.

4.2. Порушення норм цього Кодексу може передбачати накладання санкцій, аж до відрахування або звільнення з Університету, за поданням Комісії.

4.3. Кодекс затверджується вченою радою Університету.

4.4. Будь-який учасник освітнього процесу має право звернутися до Комісії з метою внесення пропозицій та доповнень до цього Кодексу. Зміни та доповнення до Кодексу вносяться винятково за рішенням вченої ради

Університету.

4.5. Університет забезпечує публічний доступ до тексту Кодексу через офіційний сайт.